

[את הזכרת הראש חדש] במוספין⁽⁵²⁾. וכן אם לא הזכיר במוספין, אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה במנחה.⁽⁵³⁾ ואם כן מפני מה התפללת פעמיים זו אחר זו?

אמר ליה רב חייא בר אבא: וכי לא אתמר עלה — על ברייתא זו:

אמר רבי יוחנן: רק באדם המתפלל עם

הציבור שנו ש"אין מחזירין אותו, משום שישמע "יעלה ויבא" משליח הציבור בחזרת הש"ץ,⁽⁵⁴⁾ אבל המתפלל ביחידות, וטעה ולא הזכיר "יעלה ויבא", צריך לחזור ולהתפלל.

דנה הגמרא: מי שיש לו להתפלל שתי תפלות זו אחר זו, כגון שחרית ומוסף, או שטעה בראשונה וחוזר ומתפלל,⁽⁵⁵⁾ כמה

להתפלל תשלומין במנחה, ונקט שהזכרה היא מעצם התפלה. וכתב מור וקציעה שיתנה שאם אינו חייב הרי זו נדבה, וראה בשערי תשובה שאם אחר ג' ראשונות של מוסף נזכר ששכח יעלה ויבא בשחרית, יסיים תפלתו לשם שחרית.

52. הרשב"ץ ביאר שאין צריך להזכיר בתפלת מוסף "יעלה ויבא", אלא שתפלת המוספין עצמה פוטרתו מהזכרת שחרית, ודייק ממה ששינה הרי"ף וכתב "מפני שתפלת המוספין לפניו", ולא הזכיר "שיכול לאמרה", וכן משמע מלשון השו"ע [קכו ג], אך מלשון הגמרא משמע שאם שכח בשחרית, מוסיף הזכרה במוסף.]

53. הרי"ף לא גרס דין זה. וביאר הרא"ש, שאם לא הזכיר במוסף מחזירין אותו, ולא מועילה לו הזכרת שחרית, כי אין סומכין על התפלה הקודמת, אלא על התפלה שלפניו. וכן לא סומכים על מה שיכול לומר במנחה, כי הסמיכה מתפלה לתפלה שייכת דוקא בשחרית ומוסף שרגילין להתפלל אותן כאחד [וראה לעיל כח הערה 24].

והרשב"ץ הקשה הרי במוסף צריך להזכיר את הקרבן, ואיך תועיל לו הזכרת המנחה [וראה דבריו לעיל כא א]. והצל"ח העלה מכך שאם הזכיר במוסף קדושת היום ולא קרבנות, יוצא בדיעבד. וראה משנת יעבץ [ד].

54. כך פירש רש"י. ותמהו הרשב"א והטור [תכב] אם כן למה הוצרכו לטעם של "מפני שיכול לאומרה במוספין", ויתכן שלכך הוסיף רש"י שבשמיעתו "איכא מקצת הזכרה" והיינו שבחזרת הש"ץ יוצא רק ידי חיוב ההזכרה, אך את חיוב התפלה עצמה [שחסרון ההזכרה גורם שיחשב כלא התפלל כלל] יוצא רק כשמתפלל מוסף, כי אין הש"ץ מוציא את הבקי [וראה פרי חדש קכו ג שרש"י נקט שבקי אינו יוצא, כי יכול לצאת בתפלת מוסף].

ובה"ג פירש שהכוונה על שליח ציבור שאין מטריחים אותו לחזור, משום טרחא דציבורא, אבל יחיד שטעה חוזר [וכן פסק השו"ע קכו ב, וראה בשע"ת תכב ד באופן שלא נזכר עד שהתפלל מוסף אם צריך לחזור]. ואף שלעיל [בתוס' כט א ד"ה טעה] נקט כרש"י שבכל טעות בהזכרות, אין צריך לחזור כי שומעין מהש"ץ — כאן לא פירש כן, כי נקט שהמחסר הזכרה אינו מפסיד את כל התפלה, וכיון שנקטה הגמרא טעם "שיכול לאומרה במוספין", בהכרח שהכוונה על הש"ץ עצמו ששכח, שהרי אחר יכול לצאת את ההזכרה בשמיעתו מהש"ץ.

ורבינו חננאל וראב"ן [קעג] פירשו ביחיד המתפלל בצבור, והקלו מפני טרדא דצבורא שממתינים לו.

55. כך פירש רש"י [ד"ה כמה], ונקט שהיא תפלה נפרדת, ובודאי צ"ל לפנייה "ה' שפתי".